

I. Z. (IDRIJA.)

SLAVA RUDARSTVU.

SONETNI VENEC.

Sen ničev naše je življenje celo,
 četudi truden zanje svet se peha;
 rudarju je najželejša uteha,
 ko k svojcem gre, kadar konča se delo.

Srce zvesto utriplje mu veselo,
 saj ga pozdravila bo rōdna streha,
 kjer lice, polno sladkega nasmeha,
 ljubeče žene bode ga vzprejelo.

Življenje takrat vživa vsak najslajše,
 kadar z ljubavjo svoje osrečuje,
 in sam osrečujoč dni srečne vživa.

Ljubezni sen mu stvarja dni najkrajše,
 nad zemski prah v višave ga dviguje:
 Le redek tisti, ki ga sladko sniva!

Le redek tisti, ki ga sladko sniva —
 življenja sèn! Naj tudi rojenice
 so položile v mehke ga plenice,
 pelina mu v sladkost usoda vliva.

Rudar trpljenja svojega ne skriva:
 Ob poti njemu ne rasto cvetice,
 bolest temni mu često jasno lice,
 a on stoji kot v gori skala siva.

Lahkò pač žitje, če na stezo gladko
 nasiplje cvetja pómrad mu dehteča,
 a težje, komur kamnje pot pokriva.

Ne preslepi moža življenje kratko:
 Kot mož stoji, če tepe ga nesreča,
 a tudi dni če svoje srečno vživa!

A tudi dni če svoje srečno vživa
 rudar, ki dan za dnem s pestjo jekleno
 stoletja klubujočo ruši steno:
 Ne zmami ga boginja omahljiva.

Naj se v prepadih temnih ruda skriva,
 preti v globeh vodovje mu ledeno,
 ne vpogne se pogumno mu koleno,
 dokler zaklad kristalen v zemlji biva.

Naj zora zlata v mladem jutru vstaja,
 krepilna noč potaplja v sen zemljane:
 Mož drznih v rudnik spušča se krdelo.

A časih temnih strè se skal ograja,
 odkrije sreča sklade jim neznane:
 Vendar uniči smrt jih neveselo.

Vendar uniči smrt jih neveselo —
 možem junaškim zapeljive nade,
 ko plin strupen razmakne večne sklade
 in z dihom smrtnim hipno vstavi delo.

Lic jasnih v jutro stopali v globelo
 med mračnih skladov mračne so prepade —
 Kar smrt konča jim žitja dneve mlade,
 mrtvaški vrže prt čez lice velo.

Kaj srag za njimi srčna bol pretaka,
 kdo štel bi vzdihe tožnih zapuščencev,
 ki jim najdražje je naključje vzelo!

In svet — dasi ne moti solza vsaka —
 nikdar časti jim ne odreče vencev,
 ak bo čigavo kdaj ime slovelo!

Ak bo čigavo kdaj ime slovelo,
 pač tebi bo, rudar, se pela slava;
 in kjer iz src hvaležnost klije prava,
 uvek slavilo se bo tvoje delo.

Osrčje rudnikov okamenelo
 razkril si; kjer bila je pusta trava
 in širila neplodna se goljava,
 bogastvo izpod zemlje je privrelo.

Zemljé razjasnil bitje si zakrito,
 odprta vsem je zdaj čarōbna knjiga,
 to tvoja je zasluga neminljiva.

Kdor rad umel bi knjigo čudovito,
 življenje nepoznano kogar vžiga:
 Rudarja glej, zaklade ko odkriva.

Rudarja glej, zaklade ko odkriva,
prodirajoč v prej neprodne skale,
kjer zlate čuva gorski duh kristale,
čeprav grozi nesreča nevoščljiva.

Saj vodi roko misel očarljiva:
Moči človeške zagospodovale,
roke človeške naj bi nabirale,
kar dragotin v osrčju zemlja skriva!

Pogumno vodi večša roka delo,
in plast na plast razmika moč smodnika
in sklad za skladom se očem odkriva.

Nasmeh budi ti lice začrnelo?
Izgine dim, a čuda glej velika —
Uspehe glej, ki jih iz tal dobiva!

Uspehe glej, ki jih iz tal dobiva
rudar, v temino stopajoč opasno —
Kako bliščé zakladi čarojasno,
ki svetu jih strmé rudar odkriva!

In roka večša, roka potrpljiva
udarja skale, da odmeva glasno,
in lušči zrno se za zrnem krasno,
in zlat sijaj iz rude izžariva.

Naj demant zorni devi se leskeče,
naj prstan zlat na nežni roki seva —
Kdo te darí poklonil je veselo?

Le v rudnik stopi, tjà, kjer žar te sreče
temà pogorskih skladov še odeva,
da boš spoznal življenja resno delo!

Da boš spoznal življenja resno delo,
z rudarjem stroj naj v rudnik te popelje,
strmé boš gledal tam, kam duh se vzpel je,
kaj v umu se človeškem je spočelo!

Novó bo čutje v jašku te objelo:
Življenja, čigar geslo ni brezdelje,
ki višji mu ukaz tako velel je,
naj sreči drugih v žrtvah bo živel!

Spoznal boš bratstvo, ki v globinah žije,
kjer skalni grom iz rova v rov odmeva,
kjer smrti v lice zro obrazi resni,

In v smrtni senci, polni poezije,
ljubav rudarju srčno kri ogreva —
Ah, ni li vreden on iz srca pesni?

*

Ah, ni li vreden on iz srca pesni,
da poje dni mu temne in vesele?
Saj pesni so od davnih dni se pele
vselej, naj v uri tužni, naj slovesni.

Če tudi se glase le v koči tesni,
saj v svet nikoli niso hrepenele;
iz srca tiho so na dan privrele,
naj vzprejme dom jih torej skromno-resni.

Z obdanice, z obnočnice prihajal
ko k svojcem bo rudar, naj jih prepeva;
po slavi jim ne hrepeni zelenje!

In komur v čast poet jih je porajal,
da poje jih mladenič, poje deva:
Rudar je vreden in njega življenje!

*

Rudar je vreden in njega življenje,
da svet spoštuje čiste mu vrline,
in bolj kot rude zlate in kovine
rudarja dragoceno je poštenje!

Ne diči mu imena pokolenje,
le duh mu plemeniti zrè v višine
in sije uma jasna luč v temine,
ljubezen gorka lajša mu trpljenje.

Nikdar napredek ne slavil bi zmage,
da v zemske ni rudar prodril globine,
odgrnil njih skrivnosti z uma silo.

Mož srčen ne plaši se potne srage
vedoč, da delu hvala, čast ne mine:
saj od nekdanj se delo je slavilo!

*

Saj od nekdanj se delo je slavilo!
Le delu bode delež naj veselje,
le delu naj vresničijo se želje,
uživa delo naj za trud plačilo!

Počitek sladko delu je krepilo —
v življenja knjigi staro je načelje,
narave modre modro je povelje,
tako na svetu vedno naj bi bilo!

Zato rudar veselo naj prepeva,
po zemlji lepi z vedro dušo hodi,
kot poje ptič svoboden v mladi vesni!

Vendar če radost iz oči mu seva,
srca naj slepa strast nikdar ne zvodi,
težki življenja dnevi so in resni!

Težki življenja dnevi so in resni,
a duša naj, rudar, ne obupuje;
ki srečo v rudniku v naročje suje,
pri tebi on stoji, Gospod nebesni!

Obrnil on od tebe še očes ni:
ob tebi čuje, kakor drug ne čuje;
zli duh naj zlobo proti tebi snuje,
zaščitnik on bo strl naklep mu besni!

Nebo pomoči svoje ne odreče:
Saj tvoji k Barbari prosèč svetnici
za srečno tvoje molijo življenje!

In če življenja skopi čas poteče,
Da vtrujen vpogneš smrtni se pravici —
Vendar, rudar, brez haska ni
trpljenje!

Vendar, rudar, brez haska ni
trpljenje,
četudi truda svet ne ve ceniti!
Naj s trdom tvojim se prešerno kiti,
naslaja s trdom tujim si življenje!

Posvetna slà ničeven, bežen sèn je —
Le višje kvišku! um tvoj ponositi,
le višje kvišku! duh tvoj plemeniti,
le višje kvišku! tvoje hrepenenje.

Tedaj, rudar, le delo bo slovelo,
če v službi resnega ti bo življenja,
če višje čustvo delo bo blažilo!

Če cilje višje vedno bo imelo,
ne bodi žal ti truda in trpljenja!
Uvek ti kličem: Zdrav! Uspešno bilo!

Uvek ti kličem: Zdrav! Uspešno bilo!
Nekdanje, rudokop, premišljaj dneve,
da prav spoznal napredka boš odseve:
Kar nekdanj — kar do danes se zgodilo.

Tam prosta dlan, — umetno tu gonilo,
brlenje kdaj, — zdaj luči gostoseve,
in vedno globlje človek koplje zeve,
da brezno skrite tajne bi razkrilo!

In naj-si vseh darov osrčja zemlje
ti rojenice niso poklonile,
vendar rudarstvo vedno bo slovelo.

A čast naj ti razsodnosti ne jemlje;
le stanovski ponos ti dvigaj sile:
Sen ničev naše je življenje celo!

Sen ničev naše je življenje celo,
le redek tisti, ki ga sladko sniva,
a tudi dni če svoje srečno žvija,
vendar uniči smrt jih neveselo.

Ak bo čigavo kdaj ime slovelo,
rudarja glej, zaklade ko odkriva,
uspehe glej, ki jih iz tal dobiva,
da boš spoznal življenja resno delo.

Ah, ni li vreden on iz srca pesni —
rudar je vreden in njega življenje?
saj od nekdaj se delo je slavilo!

Težki življenja dnevi so in resni,
vendar, rudar, brez haska ni trpljenje:
Uvek ti kličem: Zdrav! Uspešno bilo!

